

Javaslatok a bíróságokat érintő sarkalatos törvények módosítására

MUNKAANYAG AZ ORSZÁGOS BÍRÓI TANÁCS RÉSZÉRE

AZ ELŐTERJESZTÉS ÁLTALÁNOS INDOKOLÁSA

Az Országos Bírói Tanács 2018. május 16. napján a 68/2018. (V.16.) OBTV számú döntésével bizottságot állított fel a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló sarkalatos törvény módosításának kezdeményezését érintő előterjesztés előkészítésére (a továbbiakban: Bizottság).

Az Országos Bírói Tanács tagjai észrevételeket tettek és javaslatot tettek a módosítások irányára és terjedelmére. Fontosnak tartották, hogy – az erre irányuló jogalkotói szándék ismeretének hiányában – a Bizottság ne tegyen olyan előterjesztést, amely modell-váltást jelentene a 2012-ben kialakított igazságügyi igazgatási rendszerhez képest, ehelyett annak finomhangolására, a gyakorlatban észlelt hibák kijavítására, elsősorban a rendszerszintű problémák kiküszöbölésére fókuszáljon. Határozott igény mutatkozott arra, hogy a törvényt módosítás révén az Országos Bírói Tanács önállósága és hatékonysága növekedjen, és tagjait megfelelő jogállási garanciák védjék. Javaslat érkezett arra is, hogy a Bizottság az OBTV tagválasztás szabályait tekintse át, és javasoljon módosításokat.

Az előterjesztés során a Bizottság a következőket tartotta szem előtt:

- ⊙ A 2012-es igazgatási modellben az operatív döntéshozó szerepet az OBH elnöke és a Kúria esetében a Kúria elnöke viseli. Az Országos Bírói Tanács ehhez képest **ellenőrző, felügyelő és bizonyos esetekben az igazgatásban közreműködő szerepet lát el**. Az OBH elnöke nem kontroll nélkül működik, felette az OBTV véleményező és figyelemfelhívó jogkört gyakorol. Az Országgyűlés által kinevezett OBH elnökének és egyes személyzeti döntések tekintetében a Kúria elnökének legitimitását a jogalkotó az OBTV felügyelete révén biztosítja.
- ⊙ A 2012 előtti rendszert számos kritika érte amiatt, hogy a **bírák kinevezésének és magasabb bíróságra történő beosztásának rendszere** nem volt átlátható. Ezt orvosolandó vezette be a jogalkotó a pályázati pontrendszert és a pályázati rangsort. A nyertes pályázó kiválasztásáról a bírói tanács, másodsorban az OBTV hoz végleges döntést, az OBH elnöke a bírói kinevezések kapcsán nem gyakorolhat önálló döntési jogkört, vagy a bírói tanács rangsora vagy az OBTV vétója köti.
- ⊙ A **bírósági vezetői állásokat** pályázat útján kell betölteni, a pályázatokat a különböző bírói testületek, bírói fórumok véleményezik. A kinevezőt a véleményező szerv javaslata ugyan nem köti, azonban a kinevező a javaslattól eltérő döntését írásban indokolni köteles, bírák által nem támogatott vezetőt pedig az OBH elnöke, illetve a Kúria elnöke kizárólag az OBTV egyetértésével nevezhet ki.

- ⦿ Az Országos Bírói Tanács saját költségvetéssel rendelkezik, azonban működési feltételeit mégis az OBH biztosítja. **Jogi személyiség** hiányában működését az általa ellenőrzött OBH elnöke obstruálhatja, akár el is lehetetlenítheti. Az első hat év tapasztalata alapján az OBT működésére az OBH elnöke döntő irányítást gyakorolt, amely kifejezetten ellentétes a jogalkotó szándékával és az Alaptörvényben is rögzített szerepelosztással.
- ⦿ Az Országos Bírói Tanács a független magyar igazságszolgáltatás fontos szereplője. Nemcsak azért mert a törvényhozó hatalom által kinevezett OBH elnökét felügyeli, hanem azért, mert a tanácskozási joggal résztvevő személyek révén **az igazságszolgáltatással kapcsolatos párbeszéd legfontosabb helyszíne**: az OBT ülésein az ügyészség, az ügyvédi kar és közjegyzői hivatásrend, valamint nem utolsó sorban az igazságügyért felelős miniszter is képviselteti magát. Az OBT függetlensége és befolyásmentes működése nem a bírák előjoga vagy kiváltsága, hanem a kormányzat és a jogász hivatásrendek elemi érdeke.

A törvénymódosítási javaslatokat a Bizottság a fentiek szerint terjeszti az Országos Bírói Tanács elé, hogy a 2018. október 3-ai ülésen döntés születhessen a Bszi. 103. § (1) bekezdés b) pontja szerinti javaslattételről.

JOGALKOTÁSI JAVASLATOK

1. AZ OBT JOGÁLLÁSÁT ÉRINTŐ MÓDOSÍTÁSOK

1.1. Jogi személyiség

Az Országos Bírói Tanács az OBH elnöke és a Kúria elnöke mellett az igazságszolgáltatás harmadik főszereplője. Legfontosabb feladatát az Alaptörvény 26. cikke határozza meg és a 2011. évi CLXI. számú sarkalatos törvény részletezi. Az OBT hatékony működése, mint a bírói öngazgatás és önkormányzatiság érvényre juttatása, az igazságszolgáltatás függetlensége és a jogállamiság fontos alapköve és biztosítója. Státuszát tekintve az OBT nem önálló jogi személy, önállóan nem gazdálkodhat, működésének feltételeit az OBH lenne köteles biztosítani, amelynek elnökét épp ez a közjogi testület hivatott ellenőrizni.

Jogi személyiség hiányában az OBT nem rendelkezhet olyan alkalmazottal, aki felett saját maga gyakorol jogosítványokat és adhat utasításokat, nem rendelkezik önálló székhellyel, nem köthet szerződéseket, nem tud önállóan rendelkezni a saját költségvetéséről, és nem tudja önállóan működtetni az OBT irodát sem technikai, sem ügyviteli szempontból. Annak érdekében, hogy az Országos Bírói Tanács az Alaptörvényben írt feladatait hatékonyan el tudja látni, a jogalkotónak mindenekelőtt jogi személyiséget és nagyobb költségvetési önállóságot kell biztosítania.

Javasoljuk a Bszi. 88. § (1) és (2) bekezdésének módosítását:

(1) Az OBT a bíróságok központi igazgatásának független felügyeleti testülete. Az OBT a felügyeleti feladatai mellett közreműködik a bíróságok igazgatásában.

(2) Az OBT jogi személy, székhelye Budapest.

Javasoljuk a Bszi. 4. §-ának módosítását:

4. § A bíróságok a központi költségvetésről szóló törvényben önálló költségvetési fejezetet alkotnak. E fejezeten belül a Kúria és az Országos Bírói Tanács önálló címet alkot.

Javasoljuk a Bszi. 86. § (3) bekezdés a) pontjának módosítását:

(3) Az OBH

a) előkészíti az OBH elnökének határozatait és gondoskodik azok végrehajtásáról, [valamint ellátja az OBT működésével kapcsolatos ügyviteli feladatokat,]

Javasoljuk a Bszi. 104. § (1) bekezdésének módosítását és két új bekezdés beszúrását:

(1) Az OBT költségvetését a bíróságok költségvetési fejezetben önálló címben kell meghatározni. Az OBT saját költségvetésével önállóan gazdálkodik. Az OBT a tárgyévet megelőzően meghatározza tárgyévi költségvetését, amelyről ezt követően megállapodik az OBH elnökével. [Az OBT költségvetése az OBH költségvetésén belül elkülönítetten jelenik meg. Az OBT működésének technikai feltételeit az OBH biztosítja.]

(1a) Az OBT működésének tárgyi és személyi feltételeit az OBT költségvetéséből kell biztosítani ideértve a tagok részére járó költségterítést, kiküldetési díjat, idegen-nyelvismereti pótlékot és a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló törvény 195/A. § szerinti pótlék összegét. Az OBT tag munkáltatója által kifizetett összeget az OBT évente utólagosan költségvetési átcsoportosítással téríti meg.

(1b) Az OBT gazdálkodásáról a szervezeti és működési szabályzata rendelkezik.

1.2. OBT elnöke és elnökhelyettese

A hatályos Bszi. úgy rendelkezik, hogy az OBT elnöki és elnökhelyettesi tisztséget a tagok hathavonkénti rotációs rendszerben töltik be. Ebből fakadóan egy teljes hatéves ciklus alatt összesen 12 elnök váltja egymást. Az OBT működőképességét nagyban nehezíti és hatékonyságát nagy mértékben csökkenti a rotációs elnökség, a tagok többsége ugyanis nem igazgatási vezető, különösen nem rendelkezik tapasztalattal költségvetési szervek vezetésében. A választás útján betöltött hosszabb elnöki ciklus növelné a testület működésének hatékonyságát, mindamelllett ez nem konkurálna a prezidenciális modell egyszemélyi felelőseivel, hiszen az OBT választott elnöke továbbra sem bírna önálló hatáskörökkel, pusztán technikai kérdésekben dönthetne a jelenlegi rotáló elnökökkel azonos módon.

Abban az esetben, ha az Országos Bírói Tanács jogi személyiséggel rendelkezik, a felelős költségvetési gazdálkodás és a munkáltatói jogok gyakorlása érdekében még inkább szükséges, hogy az elnökök ne fél éves ciklusokban, hanem hosszabb időszakonként váltsák egymást.

Javasoljuk a Bszi. 89. § (2) és (3) bekezdésének újra-szövegezését és további bekezdésekkel történő kiegészítését:

~~[(2) Az OBT elnöki tisztségét a tagok félévenként egymást váltva viselik oly módon, hogy elsőként a leghosszabb tartamú bírói szolgálati viszonyral rendelkező bíró tölti be a tisztséget, akit a további tagok a bírói szolgálati viszonyuk időtartamának csökkenő sorrendjében követnek.]~~

~~[(3) Az OBT elnökét – akadályoztatása esetén – az elnökhelyettes helyettesíti. Az elnökhelyettesi tisztséget a tagok félévenként egymást váltva viselik oly módon, hogy elsőként a második leghosszabb tartamú bírói szolgálati viszonyral rendelkező bíró tölti be a tisztséget, akit a további tagok a bírói szolgálati viszonyuk időtartamának csökkenő sorrendjében követnek.]~~

(2) Az OBT elnökét és elnökhelyettesét választott bíró tagjai közül titkos szavazással két évre választja.

(3) Az OBT elnökét - akadályoztatása esetén - az elnökhelyettes helyettesíti. Az elnök és elnökhelyettes együttes akadályoztatása esetén, ideértve azt az esetet, ha az elnöki és elnökhelyettesi tisztség nincs betöltve, az elnöki feladatokat leghosszabb tartamú bírói szolgálati viszonyral rendelkező választott bíró tag látja el.

- (4) Az elnök tisztsége megszűnik
- a) lemondással,
 - b) az OBТ választott bíró tag tisztségének megszűnésével [111. §],
 - c) ha nem gyakorolhatja az OBТ tagságból eredő jogait és kötelességeit [110. § (4) bekezdése],
 - d) tisztségtől való megfosztással.
- (5) Az OBТ elnöke az OBТ-hez intézett nyilatkozatával bármikor, indokolás nélkül lemondhat megbízatásáról. A lemondás érvényességéhez elfogadó nyilatkozat nem szükséges.
- (6) Tisztségtől való megfosztással szűnik meg az OBТ elnökének megbízatása, ha 90 napon túlmenően nem tesz eleget megbízatásából eredő feladatainak, továbbá ha valamely cselekménye, magatartása vagy mulasztása miatt a tisztségére méltatlanná vált. A tisztségtől való megfosztásról az OBТ tagjai kétharmadának szavazatával dönt az OBТ elnökének meghallgatását követően.
- (7) Az elnöki tisztség megszűnése – a (4) bekezdés a) pontját kivéve – a tagi tisztséget nem érinti. Az új elnököt a soron következő ülésen, de legkésőbb 30 napon belül meg kell választani.
- (8) Az elnökhelyettes tisztségének megszűnésére a (4)-(7) bekezdés rendelkezései alkalmazandók.

Javasoljuk új szakasz beiktatását 89/A. § számon az alábbi normaszöveggel:

- 89/A. § (1) Az OBТ elnöke
- a) összehívja és vezeti az OBТ üléseit,
 - b) vezeti és képviseli az OBТ-t,
 - c) gondoskodik az OBТ működéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételekről,
 - d) gyakorolja az OBТ igazságügyi alkalmazottai feletti munkáltatói jogokat,
 - e) gondoskodik a működési és ügyviteli szabályok megtartásáról,
 - f) meghívottként részt vesz az Országgyűlés bizottságainak ülésén a bíróságokat közvetlenül érintő jogszabályokra vonatkozó napirendi pont megtárgyalásakor.

1.3. OBH elnökének felelőssége

Az OBH elnökének különleges – nemzetközileg is egyedülálló – jogállása van: bírói szolgálati jogviszonyát megőrzi, de ítélezési tevékenységet nem végezhet, nincs fegyelmi, kizárólag politikai felelőssége. A politikai felelősség viszont nem érvényesül megfelelően a beszámolási kötelezettség ellenére sem, noha az egyszemélyi vezetéssel szemben az elszámoltathatóság fontos alapelveként fogalmazódott meg már 2011-ben is. A jogalkotó a Bszi. általános indokolásában is hangsúlyozta, hogy az OBH elnöke nem működhet kontroll nélkül, ezért az OBТ-nek egyfajta „figyelemfelhívó” jogkört szánt. Ez azonban – az utóbbi időszak tapasztalataiból is láthatóan – semmilyen pozitív hatással nincs az OBH elnökének igazgatási tevékenységére, és nincsenek tényleges következményei. Ha az OBH elnöke elmulasztja jogszabályi kötelességeinek teljesítését, vagy jelzés ellenére is jogszabálysértő gyakorlatot folytat, az OBТ-re telepített felügyeleti jogkör hathatós eszközök nélkül csupán üres szólam.

Javasoljuk a Bszi. 103. § (1) bekezdés a) pontjának kiegészítését:

(1) Az OBT az általános központi igazgatás területén

a) ellenőrzi az OBH elnökének központi igazgatási tevékenységét, felhívhatja az OBH elnökét intézkedés megtételére, és szükség esetén az OBH elnöke felé jelzéssel él, illetve indokolt előterjesztéssel kezdeményezheti az OBH elnökének meghallgatását az Országgyűlés igazságüggyel foglalkozó bizottságánál.

2. AZ OBT TAGJAINAK JOGÁLLÁSÁT ÉRINTŐ MÓDOSÍTÁSOK

2.1. Összeférhetlenségi szabályok

Az elmúlt hat évben az OBH elnöke a tanács tagjainak egy jelentős része felett munkáltatói jogokat gyakorolt, így viszont olyan személyek ellenőrizték az OBH elnökét, akiket éppen ő nevezett ki, őket utasításokkal láthatta el. Amennyiben a jogalkotó valódi és tényleges felügyeleti jogkört szánt az OBT-nek, mindenképp szükségesnek tartanánk összeférhetlenségi szabály megalkotását, amely szerint nem lehet az OBT tagja az OBH elnökének munkáltatói jogkörébe tartozó bírósági vezető és ezek hozzátartozója. Rendelkezni szükséges arról is, hogy amennyiben a tagot később nevezik ki ilyen pozícióba, OBT tagsága a törvény erejénél fogva szűnik meg. Megjegyzendő, hogy összeférhetlenségi szabály már az előző igazságügyi modell 2011 tavaszi átalakításakor beiktatásra került az OIT vonatkozásában is.

Az összeférhetlenségi szabály kiegészítéseként javasoljuk annak előírását is, hogy az OBT tagjai kizárólag az OBT egyetértésével fogadhassanak el az OBH elnökétől központi igazgatási feladattal történő megbízást. A központi igazgatás felügyelete nem azt jelenti, hogy az OBT tagjainak a központi igazgatás minden területében részt kell vennie, így nem értelmezhető a központi igazgatásban való közreműködés. Ez ugyanis nem általános, hanem kiegészítő tevékenység a felügyelet mellett, és a törvényben felsorol esetekre vonatkozik (pl. etikai kódex elfogadása, szolgálati bíróság tagjainak és elnökének megválasztása). A tagoknak minden más központi igazgatási feladatban való részvétele alkalmas lehet a felügyelet hatékonyságának lerontására.

Javasoljuk a Bszi. 90. § (2) bekezdés kiegészítését az alábbi ponttal:

(2) Nem választható az OBT tagjává az,

[...]

h) aki az OBH elnökének kinevezési jogkörébe tartozik, illetve ezen személyek a polgári perrendtartásról szóló törvény szerinti hozzátartozója.

Javasoljuk a Bszi. 111. § módosítását:

(1) Az OBT választott bírójának a tisztsége megszűnik:

[...]

e) ha a 90. § (2) bekezdés d), [és] e) és h) pontjában szabályozott ok a tagság fennállása alatt következett be, és az 30 napon belül nem szűnt meg,

Javasoljuk a Bszi. 110. § kiegészítését egy további bekezdéssel:

(6) Az OBK tagja igazgatási feladattal történő megbízást vagy egyéb, díjazással járó tevékenységre való felkérést csak az OBK előzetes hozzájárulásával fogadhat el.

2.2. OBK tagok integritásának védelme:

Az OBK tagokat a hatályos jog szerint kizárólag az a szabály védi, hogy fegyelmi eljárás ellenük az OBK hozzájárulása nélkül nem indítható. Ez a védelmi szint nem akadályozza azonban a fegyelmi eljárás kezdeményezését, melyre több példa is volt az elmúlt fél évben. Az OBK elnöke emellett akár a tagok mentelmi jogának felfüggesztését is kezdeményezheti a köztársasági elnöknél. Az OBK tagok státuszát emellett az ún. alkalmatlansági eljárás megindítása és a kirendelés is fenyegetheti, amely így eszközként használható tevékenységük akadályozására, ellehetetlenítésére.

Javasoljuk a Bszi. 110. § (3) bekezdésének módosítását és három további bekezdés beiktatását:

(3) Az OBK választott tagja ellen fegyelmi eljárás és bírói alkalmatlanságának megállapítása iránti eljárás csak az OBK hozzájárulásával [~~indítható~~] kezdeményezhető.

(3a) Az OBK tagjának soron kívüli értékelést megalapozó vizsgálatára kizárólag az OBK hozzájárulásával kerülhet sor, kivéve, ha a vizsgálatot a bíró maga kérte.

(3b) Az OBK választott tagja mentelmi jogának felfüggesztésére az OBK elnöke csak az OBK hozzájárulásával tehet javaslatot.

(3c) Az OBK tag kizárólag a hozzájárulásával rendelhető ki.

2.3. Tárgyalási kedvezmény

A hatályos Bszi. 112. § (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az OBK tagját a tagságából eredő feladatai ellátásához szükséges mértékben mentesíteni kell a bírói munkavégzés alól, azonban nem rendelkezik arról, hogy a „szükséges mérték” megállapítására ki jogosult. Az eddigi gyakorlat szerint erről az OBK tag és szolgálati helye szerinti bíróság elnöke állapodott meg, az OBK elnöke viszont legutóbb már azt írta elő, hogy a bíróság elnöke állapítja meg a tárgyalási kedvezmény mértékét. Ez nem felel meg az OBK igazságszolgáltatásban betöltött szerepének, és akár visszaélésre is alkalmas lehet. Fontos ezért, hogy a törvény tegye egyértelművé, hogy kizárólag az OBK jogosult a szervezeti és működési szabályzatban meghatározni a tárgyalási kedvezmény mértékét.

Javasoljuk a Bszi. 112. § (3) bekezdésének módosítását:

(3) Az OBK tagját a tagságából eredő feladatai ellátásához [~~szükséges~~] az OBK szervezeti és működési szabályzatában meghatározott mértékben mentesíteni kell a bírói munka alól.

2.4. Segítő igazságügyi alkalmazott

Az elmúlt hat év gyakorlata szerint az OBH elnöke felhívta a bírósági elnököket, hogy az OBT tagok részére – munkájukat segítő – bírósági titkárt vagy más igazságügyi alkalmazottat biztosítsanak. Ezt a hasznos segítséget 2018 májusát követően az OBH elnöke megvonta az OBT tagjaitól, mindazonáltal szükségesnek látnánk ennek törvényi garantálását. Az OBT tagot segítő igazságügyi alkalmazott vélhetően megfelel a jogalkotó szándékának is, máskülönben a bírói álláspályázatok elbírálásának részletes szabályairól és a pályázati rangsor kialakítása során adható pontszámokról szóló 7/2011. (III.4.) KIM rendelet nem nevesítené az 5. § (6) bekezdésében.

Javasoljuk a Bszi. 112. § egy új bekezdéssel történő kiegészítését:

(4) Az OBT tag részére a beosztása szerinti szolgálati hely bíróságának elnöke egy fő segítő igazságügyi alkalmazottat biztosít.

2.5. Magasabb bírósági szintre beosztás

Az OBT tagok szakmai előrelépését a kvóta-szabályok nem teszik lehetővé, hiszen magasabb bíróságra kerülésük az OBT tagság elvesztésével járna. Az OBT tagok így hat éven keresztül nem pályázhatnak magasabb bírósági álláshelyre, vezetői megbízást csak korlátozottan vállalhatnak, ezért indokolt, hogy az OBT tagjai a hosszabb ideig ellátott szolgálatot követően automatikusan eggyel magasabb bírói pozícióba kerüljenek, vagy választásuk szerint a törvény erejénél fogva címzetesi címadományozásban részesüljenek.

Javasoljuk a Bszi. 111. § kiegészítését egy újabb bekezdéssel:

(3) Ha az OBT választott bíró tagjának tisztsége megszűnik, és előtte a tisztséget legalább 3 évig ellátta, őt - választása szerint - az illetékességi területének megfelelő eggyel magasabb szintű bíróságra kell beosztani vagy soron kívül a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló törvény 174. § szerinti címadományban kell részesíteni.

2.6. Díjazás

Az OBT tagjai a hatályos szabályok szerint „társadalmi munkában” látják el feladataikat, munkájukért díjazást nem kapnak, ami viszont egyenlőtlenséget teremt és a tagság vállalása ellen hat. Korlátozottan tudnak vezetői feladatot vállalni, központi igazgatási feladatban való részvételre kevesebb lehetőségük van. Ennek érdekében javasoljuk, hogy az OBT tagok az OBH-ba beosztott bíróval azonos pótlékba részesüljenek, az OBT elnöke és elnökhelyettese pedig az OBH elnökének pótlékának megfelelő díjazásban.

Javasoljuk a Bszi. 112. § alatt két további új bekezdés beiktatását:

(5) Az OBT tagja a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény 195. § (2) bekezdés szerint járó beosztási pótlékon felül a bírói illetményalap összegének 30 százalékára, az OBT elnökhelyettese 40 százalékára, elnöke 60 százalékára jogosult.

(6) Az OBT tagja a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény 179. § (1) bekezdése szerinti idegennyelv-ismereti pótléokra jogosult, ha az adott nyelvből az állami nyelvvizsga letételét igazoló bizonyítvánnyal vagy azzal egyenértékű igazolással rendelkezik, és az idegen nyelvet az OBT nemzetközi kapcsolatai során használja.

3. AZ OBT TAGOK ÉS PÓTTAGOK VÁLASZTÁSÁNAK SZABÁLYAI

3.1. Az OBH elnök tagválasztás kapcsán betöltött szerepének deregulálása

A hatályos szabályozás az OBH elnökre számos feladatot ró a tagválasztással kapcsolatosan, ami annyiban érthető, hogy 2012-ben az OBH elnökének kellett az első OBT megválasztását előkészítenie, azonban egyáltalán nem helyes, hogy az OBH elnöke az őt felügyelő testület megválasztásában a továbbiakban is szervezési feladatokat lásson el.

Javasoljuk a Bszi. 97. § alábbi módosítását:

97. § (1) A küldöttek a megválasztásukat követő 8 napon belül szakmai önéletrajzukat megküldik az [OBH] OBT elnökének.

(2) Az [OBH] OBT elnöke a legidősebb küldöttet (a továbbiakban: a küldöttek korelnöke) felkéri a küldöttértekezlet összehívására, levezetésére.

(3) Az [OBH] OBT elnöke a (2) bekezdés foglalt felkéréssel egyidejűleg a legidősebb kúriai, ítélőtáblai, törvényszéki, járásbírói, közigazgatási és munkaügyi bírósági küldöttből álló 5 tagú jelölő bizottságot - a szakmai önéletrajzok továbbítása mellett - felkéri, hogy a 99. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően a küldöttek közül a tagok és a póttagok személyére tegyen javaslatot.

Javasoljuk a Bszi. 98. § (1) és (4) bekezdésének módosítását:

98. § (1) A küldöttértekezletet - az [OBH] OBT elnöke útján - a küldöttek korelnöke hívja össze, legkésőbb az OBT megbízatásának lejártát megelőző 2 hónappal korábbi időpontra, és egyidejűleg megküldi a küldötteknek a szakmai önéletrajzokat.

(4) A küldöttértekezleten - jelölési és szavazati jog nélkül - részt vehet és felszólalhat a Kúria elnöke, az OBT elnöke és az OBH elnöke.

Javasoljuk a Bszi. 100. § (2) bekezdésének módosítását:

(2) A küldöttek korelnöke a küldöttértekezleten történt választás eredményét tartalmazó jegyzőkönyvet 3 napon belül megküldi az [OBH] OBT elnökének, aki azt haladéktalanul továbbítja a Kúria elnökének, az OBH elnökének, valamint az ítélőtáblák és a törvényszékek elnökeinek.

3.2. Póttagválasztás időpontja

Fontos lenne határidőhöz kötni a póttagválasztás lebonyolítását. Az OBH elnöke előtt 2018. május 2. napja óta ismert a póttagválasztás szükségessége, hiszen az OBT már ekkor jelezte az OBH elnöke felé a Bszi. 92. §-ában írt feltétel fennállását, ehhez képest az OBH elnöke csak 2018. október 8. napjára – öt hónappal későbbre – tűzte ki a küldöttértekezletet.

Javasoljuk a Bszi. 92. § módosítását:

92. § Ha a póttagok létszáma 5 alá csökkent és az OBT zavartalan működése vagy a 91. § (1) bekezdésben meghatározott felső határok érvényesülése nem biztosítható, a póttagok létszámát - 60 napon belül, választás tartásával - 14 főre kell kiegészíteni olyan módon, hogy ezzel az OBT tagjainak száma is teljes legyen.

3.3. Póttagok sorrendje

Értelmezési problémák miatt a póttagok sorrendjének szabályait kis mértékben pontosítani szükséges. Az előző két küldöttértekezlet során a póttagok sorrendjét nem fordulónként állították sorrendbe, hanem az összes kapott szavazat alapján. Az első – és ezáltal legértékesebb – póttag helyekre többen voltak versenyben, a szavazatok megoszlottak, míg az utolsó helyek esetében a visszalépések hatására nagy szavazati aránnyal kerültek megválasztásra a póttagok. A téves jogértelmezés oda vezetett, hogy a legtöbb szavazattal, ámde utolsóként megválasztott póttagok léphettek be elsőként az Országos Bírói Tanácsba. A Bszi. 113. § (1) bekezdésének hatályos szövegében található nyelvi elírás („kapott szavatok sorrendjében”) is kijavítandó.

Javasoljuk a Bszi. 113. § (1) bekezdésének módosítását:

113. § (1) Az OBT póttagja - a 91. § (1) bekezdésében meghatározottak figyelembevételével – szavazási fordulónként, a kapott szavazatok sorrendjében lép a választott tag helyébe.

4. BÍRÓI ÁLLÁSPÁLYÁZATOK ELBÍRÁLÁSA

4.1. Eredménytelenné nyilvánítás

Az Országos Bírói Tanács 2017 év vonatkozásában lefolytatott vizsgálata azt állapította meg, hogy az OBH elnöke több esetben megfelelő indok nélkül nyilvánított eredménytelené bírói álláspályázatokat. A sarkalatos törvény részben a Velencei Bizottság ajánlásai alapján módosított rendelkezéseivel a bírói kinevezésekben való döntés jogát elsősorban a bírói tanácsokhoz, rangsortól eltérés esetére az Országos Bírói Tanácshoz delegálta. Az OBH elnöke kizárólag akkor dönthet önállóan, ha a bírói tanács által adott pontok szerinti első helyen rangsorolt pályázót kívánja kinevezni. Szükségesnek látjuk elsőként, hogy a jogalkotó az eredménytelenné nyilvánítást az OBT egyetértéséhez kösse ki, másrészt e vonatkozásban is szigorú törvényi határidőket írjon elő.

Javasoljuk a Bjt. 20. § kiegészítését két új bekezdéssel:

(3) Az OBH elnöke vagy kúriai pályázat esetén a Kúria elnöke 8 munkanapon belül dönt a pályázat eredménytelenné nyilvánításáról vagy a (4) bekezdésben meghatározott esetben 8 munkanapon belül megteszi az előterjesztését az OBT felé.

(4) A 20. § (1) bekezdés b) pont ba-be) alpontjában megjelölt ok esetén az OBH elnöke vagy kúriai pályázat esetén a Kúria elnöke az eredménytelenné nyilvánításra vonatkozó írásos javaslatát egyetértés beszerzése céljából megküldi az OBT-nek. Az OBT a javaslatról 15 napon belül határoz. Ha az OBT a javaslattal nem ért egyet, erről indokolt határozatot hoz.

Javasoljuk a Bszi. 103. § (3) bekezdés c) pontjának kiegészítését:

(3) Az OBT a személyzeti területen

[...]

c) egyetértési jogot gyakorol azon pályázatok elbírálása során, amelyekben az OBH elnöke vagy a Kúria elnöke az álláshelyet a rangsor második vagy harmadik helyén álló pályázóval kívánja betölteni, vagy a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló törvény 20. § (1) bekezdés b) pont ba-be) alpontjában megjelölt okból eredménytelenné kívánja nyilvánítani.

4.2. Pontszámítás

Az OBT által is tapasztalt ezzel ellentétes gyakorlat miatt fontos lenne azt rögzíteni, hogy az OBH elnöke, a Kúria elnöke vagy akár az OBT nem jogosult a bírói tanács által megállapított pontszám megváltoztatására, így nem lehet eljárási hibának tekinteni azt, ha a bírói tanács a pontokat a vonatkozó rendelet szerinti alsó és felső határértéke között állapította meg. Ebből fakadóan ez eredménytelenné nyilvánítási ok sem lehet, mivel eljárási jogi hiba, nem pedig az OBH elnöke által elvárttól eltérő mérlegelés lehet az eredménytelenné nyilvánítás oka.

Javasoljuk a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény (a továbbiakban: Bjt.) 14. §-ának kiegészítését egy új bekezdéssel:

(6) Nem tekinthető eljárási szabálysértésnek, ha a bírói tanács a pontokat a 14. § (5) bekezdésben hivatkozott rendeletben meghatározott ponthatárok között állapította meg.

Javasoljuk a Bjt. 15. § kiegészítését egy új bekezdéssel:

(4) A bírói tanács által megállapított pontokat az OBH elnöke, a Kúria elnöke és az Országos Bírói Tanács sem jogosult módosítani.

4.3. Ismételt előterjesztés

Nem indokolt, hogy a jogalkotó biztosítsa annak lehetőségét, hogy az OBH elnöke ismételt előterjesztést tehessen pályázat elbírálására a rangsortól való eltérés tekintetében. Elvárható, hogy amennyiben el kíván térni a rangsortól, azt megfelelően indokolja meg. Ha a második

helyezett kinevezését nem támogatja az OBT és az OBH elnöke ezt követően a harmadik helyezett kinevezésére tesz javaslatot, olyan színben tüntetné fel, mintha valójában az első helyen rangsorolt pályázó kinevezését akarná mindenáron megakadályozni. Az pedig, hogy az OBH elnöke esetleg ugyanazon pályázó kinevezéséhez való hozzájárulást kérjen akár többször is, alapjaiban ellentétes a Bszi. és Bjt. szellemével.

Javasoljuk a Bjt. 18. § (4) és (5) bekezdéseinek módosítását:

(4) Ha a javasolt pályázó nem bíró, úgy az OBH elnöke az első három helyen rangsorolt pályázó pályázatát a javasolt pályázó megjelölésével és az eltérés indokait tartalmazó írásos javaslatával egyetértés beszerzése céljából megküldi az OBT-nek. Az OBT a javaslatról 15 napon belül határoz. Ha az OBT az OBH elnökének javaslatával egyetért, az OBH elnöke a pályázót a köztársasági elnökhöz 8 munkanapon belül kinevezésre felterjeszti. Ha az OBT az OBH elnökének javaslatával nem ért egyet, az OBH elnöke az első helyen rangsorolt pályázót, ha az nem bíró, a köztársasági elnökhöz 8 munkanapon belül kinevezésre felterjeszti, ha bíró, 8 munkanapon belül áthelyezi [~~vagy az OBT felé új javaslatot tesz~~], vagy a pályázatot eredménytelenné nyilvánítja.

(5) Ha a javasolt pályázó bíró, úgy az OBH elnöke az első három helyen rangsorolt pályázó pályázatát a javasolt pályázó megjelölésével és az eltérés indokait tartalmazó írásos javaslatával egyetértés beszerzése céljából megküldi az OBT-nek. Az OBT a javaslatról 15 napon belül határoz. Ha az OBT az OBH elnökének javaslatával egyetért, az OBH elnöke a bírót 8 munkanapon belül áthelyezi. Ha az OBT az OBH elnökének javaslatával nem ért egyet, az OBH elnöke az első helyen rangsorolt pályázót, ha az bíró, 8 munkanapon belül áthelyezi, ha nem bíró, a köztársasági elnökhöz 8 munkanapon belül kinevezésre felterjeszti, [~~vagy az OBT felé új javaslatot tesz~~], vagy a pályázatot eredménytelenné nyilvánítja.

5. VEZETŐI ÁLLÁSPÁLYÁZATOK ELBÍRÁLÁSA

5.1. Elbírálásra vonatkozó határidők

Az OBH elnöke utóbbi években egyre gyakrabban alkalmazta azt a gyakorlatot, hogy – saját szabályzatában rögzítettekkel ellentétben – nem írta ki időben a vezetői pályázatot, így a bíróság a mandátum vagy megbízás lejártával vezető nélkül maradt. Az is kérdésként vetődik fel, hogy eredménytelen pályázatot követő megbízás után az OBH elnöke miért nem ír ki rögtön újabb pályázatot, azzal miért vár egy egész évet ezzel. Indokolt lenne törvényi kötelezettségként előírni az új vezetői pályázat ismételt és folyamatos kiírását az eredménytelenné nyilvánítást követően, ezzel a jogalkotó még hangsúlyosabban ki tudná fejezni azt a Bszi-ben is megjelenő alapelvet, hogy bírósági vezetőket pályázat útján kell kinevezni. Az OBH elnöke által az igazgatási szabályzatban megjelölt 90 napot megfelelőnek tartjuk. Az egyéb elbírálási határidőket a bírói pályázattal azonos módon indokolt szabályozni.

Javasoljuk a Bszi. 130. § (2) bekezdésének módosítását:

(2) *A pályázatot a Kúria elnökhelyettesi állására a Kúria elnöke, a többi vezetői állásra a kinevezésre jogosult írja ki. A pályázatnak a vezetői tisztség elnyeréséhez szükséges valamennyi feltételt tartalmaznia kell. A kinevezésre jogosult a bírósági vezető megbízási időtartamának lejártá, vagy a vezetői tisztség más okból történő előre látható megszűnése előtt legalább 90 nappal, a vezetői tisztség 138. § b)-e) és g) pontjában meghatározott okok miatti váratlan megszűnését követően haladéktalanul intézkedik az álláshely betöltésére irányuló pályázat kiírásáról.*

Javasoljuk a Bszi. 131. § módosítását és három önálló bekezdésre tagolását:

(1) A kinevezésre jogosult a pályázatra nyitva álló határidő lejártát követő 8 munkanapon belül kezdeményezi a (2) bekezdés szerinti vélemény beszerzését.

(2) A pályázókról titkos szavazás útján véleményt nyilvánít:

- a) a Kúria elnökhelyettese és kollégiumvezetője esetén a Kúria teljes ülése,*
- b) az ítélőtábla, továbbá a törvényszék elnöke, elnökhelyettese és kollégiumvezetője esetén a megfelelő szintű összbírói értekezlet,*
- c) a Kúria, az ítélőtábla, továbbá a törvényszék kollégiumvezetője, kollégiumvezető-helyettese, tanácselnöke, valamint a törvényszék csoportvezetője, csoportvezető-helyettese esetében a megfelelő szintű és ügyszakú kollégiuma,*

(3) A (2) bekezdés szerinti véleményt a véleményező szerv vezetője 8 munkanapon belül megküldi a kinevezésre jogosultnak.

Javasoljuk a Bszi. 132. §-ának módosítását:

(1) A kinevezésre jogosult a pályázókat a 131. § szerinti vélemények megküldését követő 8 munkanapon belül meghallgatja.

[...]

(6) Ha az OBH elnöke vagy a Kúria elnöke olyan pályázót kíván kinevezni, aki a véleményező szerv többségi támogatását nem nyerte el, a kinevezés előtt az OBH elnöke, illetve a Kúria elnöke beszerzi az OBT előzetes véleményét a pályázóról. Az írásos javaslatot a kinevezésre jogosult a meghallgatást követő 8 munkanapon belül megküldi az OBT-nek. Az OBT a javaslatról 15 napon belül határoz. A pályázó kinevezésére abban az esetben kerülhet sor, ha a kinevezéssel az OBT egyetért.

Javasoljuk a Bszi. 133. § módosítását:

(1) Eredménytelen a pályázat, ha a kinevezésre jogosult egyik pályázatot sem fogadja el. Ha a pályázat eredménytelen, új pályázatot kell kiírni. A pályázat eredménytelenségéről a kinevezésre jogosult legkésőbb a meghallgatást követő 8 munkanapon belül dönt.

5.2. Eredménytelenné nyilvánítás

Az Országos Bírói Tanács a vezetői pályázatok esetében is feltárt a törvénnyel ellentétes gyakorlatot, ezért az elbírálás és eredménytelenné nyilvánítás szabályait a bírósági vezetői

pályázatok esetében is módosítandónak tartjuk. A jogalkotó által 2012-ben bevezetett és a Velencei Bizottság ajánlására módosított igazságügyi modell arra épül, hogy a bíróságok élén elsősorban olyan pályázat útján kinevezett vezetők legyenek, akiket az általuk vezetett bíró kar többsége támogat. A nem támogatott vezetők kinevezéséhez éppen emiatt írja elő a törvény az OBТ egyetértését. Az eredménytelenség visszaélészerű használatának megakadályozására javasoljuk az OBТ egyetértésének előírását, azonban mivel a vezetői pályázatok kapcsán az OBH elnökének és általában a kinevezőknek a törvény szélesebb mozgásteret ad, kizárólag abban az esetben, ha egyébként van a bírák által támogatott pályázó.

Javasoljuk a Bszi. 103. § (3) bekezdés d) pontjának kiegészítését:

(3) Az OBТ a személyzeti területen

[...]

d) egyetértési jogot gyakorol azon bírósági vezetői kinevezések esetében, amelyekben a pályázó nem kapta meg a véleményező szerv hozzájárulását [132. § (6) bekezdés] és bírósági vezetői pályázat eredménytelenné nyilvánításához, ha volt olyan pályázó, aki megkapta a véleményező szerv hozzájárulását [Bszi. 133. § (4) bekezdés].

Javasoljuk a Bszi. 133. §-ának egy új bekezdéssel történő kiegészítését:

(4) Az OBH elnökének vagy a Kúria elnökének kinevezési jogkörébe tartozó vezető esetében, ha van olyan pályázó, aki a véleményező szerv többségi támogatását elnyerte, a pályázat eredménytelenné nyilvánításához az OBТ egyetértése szükséges. Ez esetben az OBH elnöke vagy a Kúria elnöke az eredménytelenség indokait tartalmazó írásos javaslatát az egyetértés beszerzése céljából megküldi az OBТ-nek. Ha az OBТ a javaslattal nem ért egyet, a pályázat nem nyilvánítható eredménytelennek.

5.3. Álláshely megbízással történő betöltése

Elterjedté vált az a gyakorlata, hogy miután az OBH elnöke a bírák többsége által támogatott pályázót nem nevez ki és a pályázatot eredménytelennek nyilvánítja, olyan személyt bíz meg a vezetői feladatokkal, aki még csak nem is pályázott a vezetői álláshelyre. Szükséges és indokolt megkötésnek tartjuk, hogy második eredménytelen pályázatot követően a megbízással történő betöltésre az a korlátozás érvényesüljön, hogy az OBH elnöke kizárólag az adott bíróságról bízhat meg bírót a vezetői feladatok ellátására, kivéve ha nincs olyan, aki a törvényi feltételeknek egyébként megfelel vagy a megbízást vállalja.

A kirendelés lehetőségét a sarkalatos törvény kizárólag az egyenlő ügyteherelosztás és a szakmai fejlődés érdekében biztosítja, amely garanciális jelentőségű. Vezetői feladat ellátása céljából történő kirendelést kizárólag abban az esetben tartjuk megengedhetőnek, ha egyáltalán nincs olyan bíró, akit a vezetői feladatokkal meg lehet bízni.

Javasoljuk a Bszi. 133. § módosítását és új szakasszal történő kiegészítését:

(2) *Az új pályázat eredménytelensége esetén a kinevezésre jogosult a bírósági vezetői állást - legfeljebb egy évre - megbízás útján töltheti be. Egyidejűleg a pályázatot ismételten ki kell írni. A kinevezésre jogosult kizárólag az adott bíróságon szolgálati jogviszonyban álló, a kinevezési feltételeknek megfelelő személyt bízhat meg. Ha az adott bíróságon nincs a feltételeknek megfelelő személy, aki a megbízást elfogadná, a kinevező a vezetői állást kirendeléssel is betöltheti.*

(3) *Ha a bíróság elnöke és elnökhelyettese egyidejűleg 2 hónapot meghaladóan akadályoztatva van a feladatai ellátásában - ideértve azt az esetet is, ha a tisztség nincs betöltve - az OBH elnöke az adott bíróság bírósági vezetői közül valamely vezetőt az elnöki vagy elnökhelyettesi feladatok ellátásával megbízhat legfeljebb 6 hónapra. Ha a tisztség nincs betöltve, az OBH elnöke a megbízással egyidejűleg köteles a pályázat kiírására.*

6. CÍMERHASZNÁLAT

Az Országos Bírói Tanács nem szerepel azon állami szervek felsorolásában, amelyek a magyar címer használatára jogosultak, a „bíróságok” megnevezés pedig – eltérő közjogi feladatából fakadóan – az OBT-re nem értelmezhető.

Javasoljuk a Magyarország címerének és zászlajának használatáról, valamint állami kitüntetéseiről szóló 2011. évi CCII. törvény 1. § (1) bekezdésének módosítását:

(1) *Magyarország címerét (a továbbiakban: címer) az Országgyűlés, az országgyűlési képviselő, a nemzetiségi szószóló, a köztársasági elnök, az Alkotmánybíróság, az Alkotmánybíróság tagja, az alapvető jogok biztosa és helyettese, az Állami Számvevőszék, a Magyar Nemzeti Bank, a Költségvetési Tanács, a Kormány tagja, a központi államigazgatási szervek, a Magyar Honvédség, a bíróság, az Országos Bírósági Hivatal, az Országos Bírói Tanács, az ügyészség és a közigazgatási feladatot ellátó szervek, továbbá ezek hivatalai, a helyi önkormányzat, a nemzetiségi önkormányzat, a köztestületek, valamint a felsoroltak képviselőjére jogosult személyek a hivatali feladataik ellátása során engedély nélkül használhatják, továbbá helyezhetik el az épületeiken és helyiségeikben.*

7. ÁTMENETI RENDELKEZÉSEK

Javasoljuk a Bszi. 197/A. § beiktatását az átmeneti rendelkezések közé az alábbi megszövegezéssel:

197/A. § (1) E törvénynek a ... törvény hatályba lépésekor hatályos 111. § (1) bekezdés e) pontja alapján az összeférhetlenséggel érintett tagnak, póttagnak a hatálybalépéstől számított

30 napja van az összeférhetetlenség megszüntetésére, ennek hiányában tagsági jogviszonya az ezt követő napon megszűnik.

(2) E törvénynek a ... törvény hatályba lépésekor hatályos 130-134. §-át a még el nem bírált pályázatokra kell alkalmazni.

(3) Az OBT elnökét és elnökhelyettesét e törvény szerint a ... törvény hatályba lépését követő 15 napon belül kell megválasztani, ezzel a korábbi elnök és elnökhelyettes tisztsége megszűnik.

(4) Az OBH elnöke és az OBT elnöke a ... törvény hatályba lépését követő 30 napon belül megállapodnak az OBT költségvetésének módosításáról az OBT feladataihoz és zavartalan működésének feltételeihez igazodóan, amelyet az OBH elnöke a hatálybalépést követő 60 napon belül átcsoportosítással biztosít az OBT részére.